

"Eğer Hâlik-ı Rahmân onların dizginini çekmeseydi, bu mızraklı tâifeler, pireler gibi insanlara hücum etseydiler, Nemrud'u öldürdükleri gibi, nev-i insanı da hırpalayacak idiler; وَهُذِّغْتَسِيَّ لَا أَلَيْشُ أَبَّالْذُّمُّ هُبُلْسِيَّ نَاوُ" izah?

"HAŞİYE : Evet, sineğin küçücük bir tâifesini baharın âhîrinde, badem ve zerdali ağaçlarının dallarında, siyah bir kütle halinde halk olunup, dala yapışık olup kalırlar. Mütemâdiyen, pislik yerine damlacıklar onlardan akıyor. O katreler bal gibi, sâir sinekler etrafına toplanırlar, emerler. Diğer bir başka tâifesi de nebâtâtın çiçeklerinin ve incir gibi bir kısım ağaçların telkîhinde istihdâm olunuyorlar. Sinek tâifelerinden yıldızlı, mumlu, ışıklı olan yıldız böceğin şâyân-ı temâşâ olduğu gibi, sinek tâifelerinden yaldızlı, altın gibi parlak kısmı da şâyân-ı dikkattir."

"Mızraklı sinekle, eşkıyaları hükmünde olan yabanî arıları da unutmamalıyız. Eğer Hâlik-ı Rahmân onların dizginini çekmeseydi, bu mızraklı tâifeler, pireler gibi insanlara hücum etseydiler, Nemrud'u öldürdükleri gibi, nev-i insanı da hırpalayacak idiler; يَسْتَنْقِذُوهُ يَشَارِسِيَّ وَلَا شَيْئًا الدَّبَابُ يَسْلُبُهُمْ وَإِنْ تَفْسİR ederdi. İşte, bunlar gibi yüz namdar hâsiyetli tâifeleri bulunan sinek cinsinin büyük bir ehemmiyeti vardır ki, mezkûr azîm âyet onu mevzu yapmış; مَثَلُ ضَرْبِ النَّاسِ أَيَّهَا يَأُ (ilâ âhir) demiş."(1)

Mevzubahis olan âyetin meali:

"Ey insanlar, size bir misal getirildi. Şimdi onu dinleyin: Sizin Allah'ı bırakıp da taptıklarınızın hepsi bir araya gelse de aslâ bir sinek bile yaratamazlar. Sinek onlardan bir şey kapacak olsa, onu da geri alamazlar. İsteyen de âciz, istenen de..."(Hac, 22/73)

Bazı ahmaklar Allah'ın sineklerden bahsetmesini ve onları bir temsil olarak takdim etmesini, Allah'ın azamet ve şanına sığdıramadıkları için, âyetin belagatini tenkit ediyorlar. "Şanı yüce Allah böyle basit ve hakir sineklerden neden bahsediyor?.." diye akıllarınca âyette eksiklik görüyorlar.

Bu hususta Yunus Emre (ks) ne güzel demiş:

**"Bir sineğin kanadını kırk kağına yüklettim / Kırkı da çekemedi,
kaldı şöyle yazılı."**

Bu sırlı sözü, bu zamanın fenni malumatı ile anlamak daha bir kolay hâle gelmiştir. Çünkü sineğin anatomisini inceleyen ilim dalları, sineğin ne kadar harika ve mükemmel bir sistem ve düzenle yaratıldığını gözler önüne serip, insanoğlunu hayret içinde bırakıyorlar.

Bir göz elli-yüz gramlık bir et parçası, ama bir insanın bir göz doktoru olabilmesi için en az on beş yıl okuması gerekiyor. Şayet o doktorun on beş yıllık okuduğu ders kitaplarını bir kağına yüklesek, kağı zor çeker. Tabi kırk kağı ifadesi bu inceliğe işaret eden güzel bir edebi teşbihtir. Burada asıl maksat sineğin kanadı dahi öyle mükemmel bir sanat ve güzel bir eserdir ki, insan aklını şaşkına çeviriyor. Bu harika sanat ve eserleri tabiata ve tesadüfe havale etmek mümkün ve kabil değildir. Ve âyetin bunu mucizevi bir üslup ile ilan ve takdim etmesi ayn-ı belagattir.

(1) bk. [Lem'alar, Yirmi Sekizinci Lem'a.](#)